

**MUHAMMED B. TAVÎR ET-TANCÎ'NİN İSLAM ARAŞTIRMALARI
MERKEZİ'NE (İSAM) İNTİKAL EDEN METRÛKESİ**

Fuat GÜNEL

Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü
Emekli Öğretim Görevlisi, TDV İSAM

Allah'a hamd, Rasûlüne salât ü selâm olsun.

Aziz topluluğunuzu saygı ve sevgi ile selâmlar, merhûm Muhammed Tancı Hocamıza yüce Allah'tan rahmet niyaz ederim.

Aziz dinleyenlerim!

Merhum Muhammed Tancı'nin evrâkı üzerinde tarafımdan yapılan çalışmayı değerli kardeşim Metin bey derin bir vukuf la hulâsa etmiş olduğu için bu hususa tekrar temas etmeye gerek duymuyorum.

Ben sadece bu çalışma sürecinde dikkatimi çeken bazı hususları sizlerle paylaşmak istiyorum:

1. Hocamıza, Muhammed Hamidullah, Tâhâ Hüseyin gibi Müslüman âlimlerden, müsteşriklerden ve âilesinden gelen mektuplarında, onun her türlü takdirin fevkünde "tebcîl" ifadelerine muhatap olduğu görülmektedir.

2. Hocamızın yazılarında gerek Mağribî, gerekse Nesih hattını çok güzel kullandığı dikkat çekmektedir. (Konusu Matematik olan Mağrib hattıyla yazılmış 3 sayfalık muhteşem bir yazı ve Hutay'a el-Absî için, *Şi'ru'l-Hutay'a el-Absî* başlığıyla kaleme aldığı 300 sayfalık cüz, örnek olarak gösterilebilir).

3. Hocamıza mektup yazan bazı müsteşriklerin, hattâ çoğunun mektuplarındaki Arapça ifadelerin düzgün, ancak yazılarının öyle olmadığı dikkati çeken hususlardan biridir (Meselâ H. Ritter)

4. Hocamızın Yunanca Ebced hesâbı "el-Ebcedü'l-Yûnâniyye" hakkında da bilgi sahibi olduğu ve bazı belgelerde bunu kullandığı görülmektedir. (Bu bilgiyi üniversitelerimizden birinde Grekçe hoca-

sı olan bir arkadaşımınla paylaştığımda, Yunan ebced hesabından benim gibi onun da ilk defa haberdar olduğunu görmüştüm).

5. Hocamız, Câhiz'in, sakat ve hastalıklı olan ünlü kişileri konu edindiği *el-Bursân ve'l-Urcân ve'l-Umyân ve'l-Huvlân* adlı eseri üzerindeki çalışmayı tamamlamış ve yayımlanmaya hazır hale getirmiştir. Ancak bu eserin M. M. El-Hûlî tarafından neşredildiği görülüyor. (Kahire 1972; bkz. *D'Â.*, VII, 23).

6. Hocamız 1941-42 Ders Yılı'nda Mısır'da Kral Fuad Üniversitesi Arap Dili Bölümü 3. sınıf öğrencisi iken Osmanlıca dersleri almış ve bir defter dolusu not tutmuştur. (52 sayfa).

7. Hocamız biyografisini ve ilmi çalışmalarını kendisi kaleme almıştır. (13 sayfa)

8. Hocamızın (Hayrettin Karaman, Bekir Topaloğlu, M. Yaşar Kandemir, Yusuf Kılıç. A. Vehbi Ecer, Tayyar Altıkulaç gibi) bazı zevat için yazdığı asistanlık ve öğretim üyeliğine atama raporları vardır.(15/255/61 ypr)

12. "İyâd olmasaydı, Mağrib hatırlanıp anılmazdı" denildiği için merhum Tancî Hocamızın İyâd hakkındaki çalışmaları çok önemlidir.

13. Son olarak merhum Muhammed Tancî Hocamızın benim için bunlardan daha çok ilgi çeken tarafı, herhangi bir çalışmaya başlarken besmele, hamdele ve salvele yerine kullandığı kısa, özlü ve çarpıcı Arapça ifadelerdir. Bunlardan bazı örnekler vermek isterim:

"Bismillah ve mâ tevfikî illâ billah."

"Rabbi e'in alâ itmâmihi."

"Vallahü ercû en yenfe'a bihi ennehû ekramü mes'ûlin."

"Ve bihi esiku."

"Ve bihi sikatü."

"Ve hüve hasbî ve kefâ."

"Vallahü'l-muvaffiku ve'l-Mennân ve billâhi'l-Müste'an."

"Ahmedüke Rabbî ve este'inü bike ve usallî alâ hayri halkike Muhammedin (s.)."

“Hamdullâhi evlâ mebtede'e bihî el-mütekellimü ve sallallâhü alâ Muhammedin ve âlihî ve selleme teslîmâ.”

“Bismi men lâ ilâhe illâ hû ve Rabbüne'l-Mahmûdü ve'l-Meşkûrû ileyhi minnâ terciu'l-umûrû.”

Bu sempozyumun hazırlanmasında emeği geçen bütün zevâta teşekkür ediyor, aziz topluluğunuzu hürmetle selamlıyor ve merhûm Muhammed Tancı Hocamıza yüce Allah'tan rahmet niyaz ediyorum.